

(6 pages)

S.No. 1542

P 22 SACC 13

(For candidates admitted from 2022–2023 onwards)

M.A. DEGREE EXAMINATION, NOVEMBER 2022.

Sanskrit

UTTARARAMACARITAM

Time : Three hours

Maximum : 75 marks

SECTION A — (20 marks)

Answer ALL questions

I. Multiple choice questions: (5 × 1 = 5)

1. भवभूति: belongs to ————— गोत्रम्।

- (a) काश्यप (b) आत्रेय
(c) भारद्वाज (d) कौशिक

2. Plot of the play उत्तररामचरितम् is taken from ————— of Rāmāyaṇa

- (a) बालकाण्ड (b) उत्तरकाण्ड
(c) आरण्यकाण्ड (d) युद्धकाण्ड

3. ————— is the hero in the play उत्तररामचरितम् (Uttararāmacaritam)

- (a) लक्ष्मणः (b) दशरथः
(c) रामः (d) वसिष्ठः

4. रूपकाणि ————— सन्ति।

- (a) पञ्च (b) अष्ट
(c) द्वादश (d) दश

5. भवभूति: has authored ————— plays.

- (a) Three (b) Five
(c) Seven (d) Four

II. Fill in the blanks: (5 × 1 = 5)

6. आशीः, नमस्कृत्या and ————— are the types of Nāndi.

7. वस्तु ————— and रस three main components in a Sanskrit drama.

8. सौधातकि and ————— are two pupils of वाल्मीकिः।

9. Brothers of रामः are ————— and —————.

10. “इंदुगुरुभ्यः पूर्वभ्यो नमोवांक” ————— are referred here by the word पूर्वभ्यः।

III. Answer all questions. (5 × 2 = 10)

11. Which is the dominant emotion in the play उत्तररामचरितम्।

12. Who is चन्द्रकेतुः and what is the work ordained to him?

13. Who are the sons of Rāma and by whom they were nursed and educated?

14. What is the name of the astra discharged by Lava to paralyses the army?

15. What is the other name of भवभूतिः and why he is called so?

SECTION B — (5 × 5 = 25)

Answer ALL the questions, choosing either (a) or (b).

16. Annotate:

(a) गुणाः पूजास्थानं गुणिषु न च लिङ्गं न च वयः।

Or

Translate:

(b) उत्पत्तिपरिपूतायाः किमस्याः पावनान्तरैः।

तीर्थोदकं च वह्निश्च नान्यतः शुद्धिमर्हति॥

17. Annotate:

(a) सतां सद्भिः सङ्ग कथमपि हि पुण्येन भवति।

Or

Translate:

(b) अन्तःकरणतत्त्वस्य दम्पत्योः स्नेहसंश्रयात्।

आनन्दग्रन्थिरेकोऽयमपत्यमिति गीयते॥

18. Annotate:

(a) लतायां पूर्वलूनायां प्रसूनस्यागमः कुतः।

Or

Translate:

(b) अद्वैतं सुखदुःखयोरनुगतं सर्वास्ववस्थासु य-

द्विश्रामो हृदयस्य यत्र जरसा यस्मिन्नहायो रसः।

कालेनावारणात्ययात्परिणते यत्स्नेहसारे स्थितं

भद्रं तस्य सुमानुषस्य कथमप्येकं हि तत्प्रार्थ्यते॥

19. Annotate:

(a) न खलु बहुरूपाधीन् प्रीतयः संश्रयन्ते।

Or

Translate:

(b) तदस्थं नैराश्यादपि च कलुषं विप्रियवशात्
वियोगे दीर्घेऽस्मिञ्झटिति घटनास्तम्भितमिव।
प्रसन्नं सौजन्याद्वयितकरुणैर्गौढकरुणं
द्रवीभूतं प्रेम्णा तव हृदयमस्मिन्क्षण इव॥

20. Annotate:

(a) न रथिनः पादचारमभियुञ्जत।

Or

Translate:

(b) व्यर्थं यत्र कपीन्द्रसख्यमपि मे वीर्यं हरीणां वृथा
प्रज्ञा जाम्बवतो न यत्र न गतिः पुत्रस्य वायोरपि।
मार्गं यत्र न विश्वकर्मतनयः कर्तुं नलोऽपि क्षमः
सौमित्रेरपि पत्रिणामविषये यत्र प्रिये क्वासि मे॥

SECTION C — (3 × 10 = 30)

Answer any THREE questions.

21. Give a description of the first meeting of Rāma with his sons depicted by Bhavabhūti.

22. The Uttararāmacarita is rather a dramatic poem than a play – Discuss.

23. Write an estimate of Rāma's character as portrayed in the Uttararāmacarita.

24. Bring out the importance of the introduction of आलेख्य।

25. एको रसः करुण एव — कथमिति नाटकरीत्या सविस्तरं सपद्यं प्रपश्यत।